

Omkostningerne ved en Udvidelse af Ulykkesforsikringsloven til at omfatte Medhjælpere ved Skov- og Landbrug.

Af

Th. Sørensen.

Som bekendt, have vi nu her i Landet faaet en Ulykkesforsikringslov efter lange Tidens Fødselsveer. Skønt Medlem af Arbejderkommissionen af 1885, hvis Forslag baade omfattede en større Del af Arbejderbefolkningen, og paa flere Punkter gik i en anden Retning end den foreliggende Lov, kan jeg dog hilse denne med Glæde. Mine væsentligste Grunde dertil ere to, nemlig dels at Lovgivningsmagten tilsyneladende var kørt fast paa Ulykkesforsikringsomraadet og vistnok næppe i en nogenlunde nær liggende Fremtid vilde være kommen løs uden det Forslags Hjælp, der nu foreligger som Lov, dels at den her trufne Ordning tilsteder, at man, dersom det engang i Fremtiden skulde vise sig ønskeligt, kan gaa over til en hvilken som helst anden Ordning af Sagen uden noget Spor af Vanskelighed.

Hovedindvendingen, som under Forhandlingerne i Rigsdagen er rejst mod Loven, har jo været, at det nærmest kun er Medhjælpere ved Haandværk og Indu-

stri, som ville faa Nytte af den. Navnlig er det blevet beklaget, at det langt større Antal Medhjælpere ved Skov- og Landbrug staa uhjulpne udenfor, og fra de forskellige Partiers Side har man derfor hørt Røster, som profeterede, at der ikke vilde hengaa lang Tid, inden ogsaa de sidst nævnte under en eller anden Form blev støttede overfor Følgerne af Ulykkestilfælde under Arbejde. Under disse Omstændigheder kunde det have sin Interesse at forsøge paa tilnærmelsesvis at udfinde Størrelsen af de Omkostninger, som en Udvidelse af Ulykkesforsikringsloven til at omfatte Medhjælpere ved Skov- og Landbrug kunde antages gennemsnitlig at medføre om Aaret. Der lod sig maaske indvende, at det jo ikke er afgjort, at den Støtte, som den nuværende Lov tilsiger tilskadekomne Arbejdere ved Industri og Haandværk, eventuelt ogsaa vilde blive ydet tilskadekomne Landarbejdere under samme Form, eller, selv om saadant blev Tilfældet, i samme Omfang som hine. Rigtigheden heraf skal indrømmes. Men de Oplysninger, paa Grundlag af hvilke der vil blive forsøgt at udfinde Omkostningerne ved Ulykkesforsikringslovens Overførelse paa Landbruget, ville ogsaa kunne benyttes til at bedømme Omkostningerne, dersom det skulde blive foretrukket at støtte tilskadekomne Landarbejdere under en anden Form eller i et andet Omfang, end den nuværende Lov fastslaar.

Da denne tilsiger Støtte ikke blot ved Dødsfald og Invaliditet men ogsaa ved Arbejdsudygtighed over 13 Uger, medens Arbejdsudygtighed under 13 Uger er henvist til Sygekasserne, bliver det jo vor første Opgave at beregne Antallet af Dødsfald, Invaliditetstilfælde og Arbejdsudygtighed over 13 Uger, som

Ulykkestilfælde under Arbejde kan antages at medføre blandt Landbrugets Medhjælpere. Herved komme de Erfaringer, der ere gjorte gennem den tyske Ulykkesforsikringslov, os til Nytte. I Tyskland have nemlig Arbejdere ved Skov- og Landbrug gennem en Aarrække været forsikrede mod de samme Følger af Ulykkestilfælde under Arbejde, som den danske Lov tager Sigte paa, og Spørgsmaalet bliver da kun, om de tyske Erfaringer uden videre lade sig overføre paa danske Forhold. Vi skulle strax komme tilbage hertil, naar vi først have gjort os bekendt med selve Statistiken.

I de hidtil foreliggende Beretninger fra Reichs-Versicherungsamt findes for Aarene 1888—1895 (incl.) Oplysninger om Følgerne af Ulykkestilfælde i Landbruget. Af forskellige Grunde — blandt andet fordi Ulykkesforsikringen først i Slutningen af 1889 var traadt i Virksomhed for hele Riget — gør man imidlertid rettest i at holde sig til Resultaterne for Femaaret 1891—95. Disse vare følgende:

	Død	Helinvaliditet	Delvis Invaliditet	Forbigaaende Arbejdsudygtighed
1891.....	2153	644	8873	7689
1892.....	2026	785	11012	9408
1893.....	2142	770	14899	9742
1894.....	2237	821	15922	13707
1895.....	2213	571	19529	15070

Tallene ere i flere Henseender mærkelige. Hvad først Helinvaliditet (fuldstændig Arbejdsudygtighed) angaar,

er det næsten utænkeligt, at dette Begreb kan i Tyskland blive opfattet paa samme Maade, som det sker her hjemme baade i Loven om den militære Invalidforsørgelse og af de private Ulykkesforsikringsselskaber. I det tyske Landbrug ses der nemlig at skulle være indtruffet over 3 Tilfælde af Helinvaliditet for hver 10 Dødsfald — noget lignende opgives for den tyske Industri —, medens det danske Ulykkesforsikringsselskab »Skjold« har paa hver 10 Dødsfald ikke paa langt nær 1 Tilfælde af Helinvaliditet. Jeg anser det derfor for givet, at Tyskerne under Helinvaliditet optage meget, som man her i Landet hidtil har henført under delvis Invaliditet, omend af høj Grad*).

Man vil dernæst lægge Mærke til, at medens Tallene for Dødsfald og Helinvaliditet snart stige, snart synke, og ikke frembyde større Forskel, end at man kan være berettiget til at benytte Gennemsnitstal for Femaaret, saa vise Tallene for delvis Invaliditet en uafbrudt Stigning og tilmed en voldsom Stigning, idet Tallet i 1895 er 120 pCt. større end i 1891, uagtet Antallet af forsikrede Personer opgives ens for hele

*: I det følgende vil der blive meddelt flere Oplysninger, uddragne af en Statistik fra »Skjolds« hele Virketid, som ved Direktørens, Dr. phil. Grams, Velvilje er bleven stillet til min Afbenyttelse. Denne Statistik omfatter ialt 31,146021 forsikrede Arbejdsdage eller 103820 Forsikringsaar, hvilket atter kan omskrives til 103820 Personer, der have været forsikrede gennem et helt Arbejdsaar (300 Dage). De forsikrede Personer høre til meget forskellige Erhverv, men have dog navnlig været beskæftigede ved de mere farlige Erhverv (f. Ex. Jordarbejde, Bygningsarbejde o. l.). Naar jeg som Regel ser bort fra den Del af Statistiken, som vedrører Landarbejdere specielt, beror dette paa, at Materialet for disses Vedkommende er mere begrænset end ønskeligt; den enkelte Gang, hvor jeg gør Brug deraf, vil dette udtrykkelig blive nævnet.

Femaaret. For den delvise Invaliditets Vedkommende kan der derfor ikke være Tale om at benytte et Gennemsnitstal, man maa holde sig til Tallet for 1895. Denne voldsomme Stigning har da heller ikke undladt at vække Opmærksomhed baade i og udenfor Tyskland. Man har søgt Forklaringen deri, at det først lidt efter lidt kommer til de forsikrede Personers Kendskab, at ogsaa »smaa Skader« kunne skaffe Understøttelse som delvis Invaliditet. Inden der er gjort Erfaring herom paa en given Egn, møder ingen frem med Krav i Anledning af saadanne Skader, men fra det Øjeblik blot En paa Egnen har faaet Understøttelse herfor, møde fremtidig Alle. Forklaringen har utvivlsomt sin Berettigelse. Men der er dog Nogle særlig udenfor Tyskland, som ikke have villet nøjes med den, men have rejst det Spørgsmaal, om ikke en medvirkende Aarsag til Stigningen kunde være, at Tyskerne ved deres Invaliditetsafgørelser have vist en saa vidt gaaende Humanitet, at de ere endte med at blive misbrugte. Hvorledes det nu end forholder sig hermed, kunne vi ved vor Undersøgelse vistnok gaa ud fra, at Tallet for 1895 er nær ved Hvilepunktet, saa at vi næppe behøve at befrygte, at Fremtiden i sit Skød bærer yderligere Overraskelser paa dette Punkt. I saa Henseende kan nemlig henvises til, at medens det tyske Landbrug i 1895 viser 9 Gange saa mange Invaliditetstilfælde (hel og delvis tilsammen) som Dødsfald, har Forsikringsselskabet »Skjold«, der dog har Ord for at strække sig vidt i sine Invaliditetsafgørelser, knap nok haft 8 Gange saa mange Invaliditetstilfælde som Dødsfald i sin Virketid. Om man imidlertid for den delvise Invaliditets Vedkommende tør overføre

Erfaringerne fra det tyske Landbrug paa danske Forhold, vil jo først og fremmest komme til at bero paa, om det danske Arbejderforsikringsraad ved sine Invaliditetsafgørelser følger det tyske Exempel eller lader sig afskrække deraf. Den, der lever, vil faa det at sel Men ved vor Undersøgelse vil det være forsigtigst at gaa ud fra, at Exemplet smitter.

Tallene for »forbigaaende Arbejdsudygtighed« vise ligeledes en uafbrudt Stigning gennem Femaaret og tilmed en Stigning paa næsten 100 pCt.; heller ikke her kan der derfor være Tale om at benytte et Gennemsnitstal, man maa holde sig til Tallet for 1895. Ved det i den tyske Ulykkesstatistik benyttede Udtryk kan næppe menes andet end Arbejdsudygtighed, der varer ud over 13 Uger, idet den 13de Uge efter Ulykkestilfældet er det Tidspunkt, hvor Sygeforsikringens Understøttelse ophører og Ulykkesforsikringens begynder. Mere tvivlsomt er det derimod, om der i de opgivne Tal indbefattes Arbejdsudygtighed over 13 Uger, der indtraf hos Tilskadekomne, som døde eller blev Invalid, eller der her kun er Tale om Tilskadekomne, for hvem Ulykkestilfældet ikke medførte blivende Følger. Det første anser jeg for sandsynligst, men gaar desuagtet af Forsigtighedshensyn ud fra det sidste.

Antallet af de i det tyske Landbrug forsikrede Personer, blandt hvilke hine Følger af Ulykkestilfælde under Arbejde var indtraadt, opgives for hvert Aar i Femaaret at have været 12.289415. Aarsagen til, at Antallet opføres konstant fra Aar til Aar, er den, at det er et paa Grundlag af Erhvervsstatistiken af 1882 og Folketællingen i 1890 anslaaet Tal, i Modsætning til

Antallet af forsikrede Personer i Industrien, som hvert Aar udfindes gennem Arbejdsgiverens Angivelse af hans beskæftigede Arbejdere. Dette er selvfølgelig en Mangel, som man imidlertid ikke kan komme ud over. Som Forklaring af Tallets i Forhold til hele Befolkningen forbavsende Størrelse skal blot tilføjes, at der er indbefattet 1 à 1½ Million delvis industrielle Arbejdere, der afvexlende ere beskæftigede ved Haandværk og Industri, samt desuden henimod 4,8 Millioner selvstændige Landbrugere*); fradrages disse 6,3 Mill. (højst), bliver tilbage omkring 6 Mill. Medhjælpere i Skov- og Landbrug, hvilket Tal udgør 1/8 af Tysklands Befolkning i 1890.

Da Reichs-Versicherungsamt, uagtet det usikre ved Opgivelsen af de forsikrede Personers Antal, selv indlader sig paa at udrage Kvotienter, kunne vi vel ogsaa gøre det, og notere da, at der paa hvert 100,000 af de forsikrede falder:

18 Dødsfald
 6 Helinvalider
 159 delvise Invalider
 123 med »Arbejdsudygtighed over 13 Uger»

De første af Kvotienterne referere sig til Gennemsnittet af Femaaret, medens de to sidste referere sig til Aaret 1895.

Det næste Led i Undersøgelsen bliver et Forsøg paa at udfinde Antallet af de i Danmarks Skov- og Landbrug beskæftigede Medhjælpere af begge Køn, hvad enten de arbejde for andre hele Arbejdsaaet

*) Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich 1897, Pag. 183 med Note.

eller kun en Del af det. Jeg har derfor til Direktør Rubin rettet et Spørgsmaal desangaaende, og han har med sædvanlig Imødekommen tilstillet mig følgende Oplysninger, som jeg med hans Tilladelse meddeler in extenso:

— »Spørgsmaalet om Antallet af Landarbejdere af begge Køn i Danmark er overmaade vanskeligt at besvare. For det første skal man opgøre, hvilke Erhvervsgrupper der hører under Landarbejdere, dernæst skal Tallet paa disse Erhvervsgrupper findes. Men Folketællingens Erhvervsbenævnelser ere, som bekendt, ofte kun lidet dækkende Vedkommendes sociale Stilling. En »Husmand« paa Folketællingslisten (og derefter i Bearbejdelsen) kan eje 1 Skp. Htk. og saaledes være Landarbejder, han kan eje 7 Skp. Htk. og være »Bonde«; et »Tyende« paa Landet kan være Herskabs-tjener, men han kan ogsaa være Tjenestekarl og gøre Markarbejde o. s. v. Naar man vil finde en Art Løsning af Spørgsmaalet, kan det derfor ikke nytte at blive hængende i Enkeltheder, man maa tage Materialet summarisk og samtidig, ved at lægge Kortene paa Bordet, give andre Mulighed for at skønne, om de mene, at Slutresultatet bør forandres, og da i hvilken Retning.

I det følgende benytter jeg først Folketællingstabelværket for Tællingen 1. Februar 1890. I dennes Opgivelser tager jeg af de Erhvervsgrupper, der bliver Tale om, først Forsørgerne, men udelader »Forsørgede udenfor Tyendeklassen«, thi i de paagældende Samfundsklasser ville de allerfleste af dem, der virkelig kunne forsørge sig selv, hurtig blive udskilte, og altsaa være opførte under Forsørgerne, og kun en ringe Del

af dem, der — udenfor Hustruerne — blive tilbage i Hjemmet, kan her komme i Betragtning. For imidlertid at modvirke det Minus, som herved dog kunde fremkomme, medtager jeg til Gengæld samtlige Landbrugeres »Tyende«, uagtet en ikke ringe Del af dette Tyende kun hører den egentlige Husholdning til og ikke til Landarbejderne. Foruden »Tyendet« er der ogsaa medregnet Tyende uden fast Tjeneste, ligesom jeg ikke blot tager »Daglejere ved Agerbruget«, men ogsaa Daglejere paa Landet uden nogen Erhvervsangivelse og endelig ogsaa Personer med »uangivet Erhverv«, Grupper, der vel ogsaa nærmest høre herhen. Vi faa da følgende Grupper:

Det egentlige Danmarks Landdistrikter, d. 1. Febr. 1890:

	Mænd	Kvinder	Tilsammen
Indsiddere	1823	1075	2898
Daglejere ved Agerbruget	22775	1351	24126
Daglejere og Arbejdsmænd	24418	2036	26454
Medhjælpere ved Agerbruget	22306	12734	35040
Personer med uangivet Erhverv	1935	6352	8287
Tyende hos samtlige Landbrugere	82435	68758	151193
Tyende uden fast Tjeneste	343	553	896
Ialt...	156035	92859	248894

Hertil kommer imidlertid endnu en Gruppe. Folketællingen opfører nemlig af »Husmænd« 69098 Mdk.

og 9756 Kv., tilsammen 78854. Nu er det klart, at Personer med c. 1 Td. Htk. ikke kunne medregnes mellem Landarbejdere; hvor mange af de 78854 »Husmænd« skal da tages med? En forholdsvis lille Del, thi i Følge Landbrugsstatistiken ved vi, at der findes 67656 Husmænd med $\frac{1}{4}$ —1 Td. Htk., og fradrage vi disse, faa vi kun 11198 Husmænd tilbage. Ganske vist oplyser Landbrugsstatistiken ogsaa, at der findes 93884 Huse med 0— $\frac{1}{4}$ Td. Htk. og 34058 jordløse Huse, men til disse c. 128000 Huse have vi foruden de 11200 »Husmænd«, som vi nylig fik til Rest, og foruden de ovenfor nævnte 53500 Indsiddere, Daglejere og Arbejdsmænd, c. 100,000 forsørgende Hovedpersoner paa Landet, tilhørende immaterielle Erhverv, Haandværkere og Industridrivende samt Handlende; hertil kommer saa yderligere Kapitalister, Aftægtsfolk o. a. lgd.*). Idet vi fordele de 11198 »Husmænd« med c. $\frac{7}{8}$ paa Mandkøn og c. $\frac{1}{8}$ paa Kvindkøn (svarende til Fordelingen af samtlige Husmænd), faa vi 9798 mandlige og 1400 kvindelige Husmænd. Lægges disse Tal til ovenstaaende Tilsammen-Tal, udkommer:

Mænd	Kvinder	Tilsammen
165833	94259	260092

Antallet af Landarbejdere d. 1. Februar 1890 blev altsaa c. 260,000.

*). Af Landejendomme paa mindst 1 Td. Htk. har Hartkornsstatistiken 75300, og Folketællingen har af Gaardmænd, Proprietærer og Forpagtere 70300. Ligesom disse Tal ingenlunde passe ilde, gaa vi altsaa ud fra, at der til Landbrugsstatistikens Tal paa større Huse ogsaa svarer et omtrent lige stort Tal af Folketællingens Husmænd, medens Resten af Husmændene som en lille Minoritet sammen med det øvrige Antal Landboere dele Smaabrugene og de jordløse Huse mellem sig.

Til Prøving af dette Tal anvender jeg følgende Beregning paa et helt nyt Grundlag.

I Rubin og Westergaards »Landbefolkningens Dødelighed i Fyns Stift« (Kbhvn. 1896) findes Fyns Landbefolkning opgjort efter Erhverv, hvilken Opgørelse er foretaget ved en selvstændig Omgruppering af Folketællingsmaterialet og med mangfoldige Individualundersøgelser som Korrektiv. I disse Grupper er Landbrugsmedhjælpere og Tyende taget sammen, og vi maa forsaavidt medregne hele Tyendegruppen. Men paa den anden Side bliver den for stor, fordi der er Tale om samtlige Tyende paa Landet, medens vi ovenfor kun medtog Landbrugeres Tyende; dette spiller dog kun en Rolle af Betydning for det kvindelige Tyendes Vedkommende (92 pCt. af Landdistrikternes mandlige, men kun 78 pCt. af det kvindelige Tyende hører til Landbrugsgrupperne), og det Plus, som vi herved erholde for sidstnævnte, modvirkes ved, at vi ikke kunne udskille, hvor mange af Kvindekønnets »Husmænd uden Jord og Indsiddere med flere«, der vare selvstændige (ikke gifte)*). Som vi se af ovenstaaende Tal for hele Landet, kan Udeladelsen af hele denne Gruppe for Kvindekønnet ikke skabe noget betydeligt Minus, og vi lade det altsaa elimineres ved Overtallet af kvindeligt Tyende. Endnu skal bemærkes, at ved »Husmænd uden Jord« forstaar Skriftet Husmænd uden saa meget Jord, der er tilstrækkelig til at føde en Ko, hvad der nogenlunde passer med oven-

*) Hvad der iøvrig i det citerede Skrift er opført af selvstændige Kvinder under nævnte Gruppe er Vaskekoner, Syersker, Spindesker o. s. v., jfr. l. c. Side 24.

staaende Begrænsning af Husmandsgruppen. Herefter faa vi:

Fyns Landdistrikter d. 1. Februar 1880 (Befolkningen over 15 Aar):

	Mænd	Kvinder	Tilsammen
Husmænd uden Jord, Indsiddere m. fl.	6542	»	6542
Tyende og lignende	12388*)	12639*)	25027
Ialt...	18930	12639	31569

I foranstaaende Tabel for hele Landet udgjorde Kvindekønnet 37,3 pCt. af det hele Tal, her 40 pCt.; Forskellen er altsaa uvæsentlig.

Det benyttede Skrift omhandler ialt 164400 Personer, nemlig den hele Befolkning paa 5 Aar og derover i Fyns Landdistrikter, fraegnet Byernes Landsogne, og da Danmarks hele Landbefolkning paa 5 Aar og derover ved Folketællingen 1890 udgjorde 1,315200, er hint Tal altsaa nøjagtig $\frac{1}{8}$ af dette. Multipliceres da ovenstaaende 31600 med 8, faa vi 253000. Dette Resultat bestyrker saaledes, at vi — summarisk set — tør benytte Tallet 260000 som et antageligt Udtryk for Landarbejdernes Antal i Danmark i Aaret 1890. Tallet udgør godt $\frac{1}{4}$ (26,7 pCt.) af hele Landbefolkningen over 15 Aar«. —

*) Reduceres de to Tal i Henhold til det ovenangivne Procenttal, vil Forholdet mellem Kønnene omtrent blive som for Tyende i hele Landets Landbrug.

Til denne udførlige Fremstilling har jeg kun et Par Ord at føje. I Landbrugets Tjeneste er jo ogsaa beskæftiget en Del Børn af Smaakaarsfolk, navnlig om Sommeren ved Kreaturpasning; forsaavidt disse komme til Skade ved Arbejde udenfor Hjemmet, burde de formentlig være ulykkesforsikrede. Men selv om man kunde danne sig noget Begreb om Antallet af de saaledes beskæftigede Børn, hvilket er umuligt, lader det sig meget vel forsvare at se bort fra dem ved denne Beregning; efter den tyske Statistik var det nemlig kun 3 pCt. af Ulykkestilfælde med nogen Betydning, der ramte Børn under 16 Aar, og det herved fremkommende Minus opvejes fuldt ud ved det Plus, jeg paa andre Punkter har tillagt af Forsigtighedshensyn. Endvidere kan jeg ikke undlade at gøre opmærksom paa en Overensstemmelse, som ikke er uden Interesse. Som man vil erindre, udgjorde den Del af det i Tyskland anslaaede Antal af forsikrede Personer, som nærmest vilde være at henføre til Landarbejdere, omkring $\frac{1}{8}$ af hele Befolkningen; i Lighed hermed ses det af Direktør Rubin anslaaede Tal paa danske Landarbejdere ogsaa at udgøre $\frac{1}{8}$ af Danmarks Befolkning (1890).

Dersom man nu paa det danske Landbrug overfører de tidligere meddelte Kvantiteter for det tyske Landbrug (pro 100,000), skulde man herefter kunne vente, at der gennemsnitlig hvert Aar indtraf blandt danske Landarbejdere som Følge af Ulykkestilfælde under Arbejde for andre:

47	Dødsfald
16	Tilfælde med Helinvaliditet
413	— med delvis Invaliditet
320	— med »Arbejdsudygtighed over 13 Uger«

Som sidste Led i Undersøgelsen vil være at beregne de aarlige Omkostninger, som de nylig nævnte Dødsfald m. m. vilde medføre for Landbruget, dersom de i Ulykkesforsikringsloven fastsatte Ydelser blev gjort gældende ogsaa for Landbrugets Medhjælpere. Disse Ydelser ere: ved Dødsfald en Begravelseshjælp af 50 Kr samt, dersom den Omkomne efterlader sig Enke eller Børn eller eventuelt andre Forsørgede, en Pengesum svarende til det 4-dobbelte af den afdødes Aarsindtægt; ved Invaliditet en Pengesum, der ved fuld Invaliditet svarer til det 6-dobbelte af den Tilskadekomnes Aarsindtægt og ved delvis Invaliditet udgør en større eller mindre Kvotadel af dette Beløb i Forhold til Invaliditetens Grad, samt desuden Dagpenge for et Tidsrum af 13 Uger, uanset om Sygebehandlingen er endt, inden de første 13 Uger, der altid hvile paa Sygekasserne, ere forløbne; ved Arbejdsudygtighed, som varer udover 13 Uger, bliver der endelig — bortset fra Invaliditetstilfælde — ydet Dagpenge, indtil Døden er indtraadt eller Sygebehandlingen endt. Dagpengene skal udgøre $\frac{3}{5}$ af den Tilskadekomnes Dagløn, dog ikke over 2 Kr. og ikke under 1 Kr. daglig; er der ikke fuldstændig Arbejdsudygtighed til Stede, ansættes Dagpengene til en Kvotadel af det Beløb, som Vedkommende vilde have faaet ved fuldstændig Arbejdsudygtighed.

Inden man kan skride til Beregningen af Omkostningerne, maa imidlertid følgende Spørgsmaal besvares: Hvor stor kan den gennemsnitlige Aarsindtægt for vore Landarbejdere ansættes til at være? Hvor stor en Del af de Omkomne kan ventes at efterlade Forsørgede? Hvor stor en Kvotadel af Understøttelsen

ved fuld Invaliditet kan ventes gennemsnitlig at falde paa ethvert Tilfælde af delvis Invaliditet? Hvad bliver Dagpengenes gennemsnitlige Størrelse?

Landarbejdernes gennemsnitlige Aarsindtægt tør man nok ansætte til at være omkring 450 Kr. (Daglejere og Tyende tils.). Efter de foreliggende Oplysninger*) skulde nemlig i 1892 Aarsindtægten for de paa egen Kost arbejdende Daglejere paa Landet gennemsnitlig være 485 Kr. — Beskæftigelse gennem hele Arbejdsaaet forudsat; for de Daglejere paa Landet, der faa Kosten hos Arbejdsgiveren, 523 Kr. under samme Forudsætning, idet Værdien af Kosten i den citerede Afhandling bliver anslaaet til 210 Kr. (70 Øre pr. Dag); for Tjenestekarle paa Landet 455 Kr. (200 + 255); for Tjenestepiger paa Landet 381 Kr. (126 + 255)**). At der findes højere lønnede Medhjælpere ved Agerbruget — Forvaltere og lignende, medtagne i Direktør Rubins Tal —, bliver vel mere end opvejet ved, at Værdien af Daglejere og Tyendets Kost turde være rigelig anslaaet særlig paa de mindre Gaarde. Jeg har i tidligere Undersøgelser ansat Værdien af Kosten her til 60 Øre daglig, og mener vedvarende, at dette kommer Virkeligheden nærmere end 70 Øre.

Af den tyske Ulykkesstatistik fremgaar, at $\frac{1}{3}$ af de i Landbruget omkomne ikke have efterladt Forsørgede. Overfører man dette Forhold paa det danske Landbrug, skulde altsaa af de for det danske Landbrug

*) »Arbejdslønnen i Danmark 1892« af Adolph Jensen. — National-økonomisk Tidsskrift, Aargangen 1893, 9.—10. Hefte.

**) Da Daglejere jo kun faa Kosten paa Arbejdsdage, men Tyendet hele Aaret rundt, maa Værdien deraf selvfølgelig ansættes højere for de sidste end for de første.

forventede 47 Dødsfald 32 medføre en Understøttelse til de Efterladte af 4×450 Kr. (den gennemsnitlige Aarsindtægt); Begravelseshjælpen vilde derimod blive at yde ved alle 47 Dødsfald.

Af »Skjolds« Erfaringer om de ved Invaliditet udbetalte Beløb fremgaar, at naar man betragter Helinvaliditet og delvis Invaliditet under ét, falder der gennemsnitlig paa hvert Invaliditetstilfælde et Beløb, der udgør 18,8 pCt. af Udbetalingen (Forsikringssummen) ved fuldstændig Invaliditet. I Henhold hertil ville vi da slaa de for det danske Landbrug forventede Tilfælde af Helinvaliditet og delvis Invaliditet sammen — hvortil der yderligere er Opfordring, eftersom Begrebet «Helinvaliditet», som tidligere omtalt, næppe opfattes paa samme Maade i Danmark som i Tyskland —, og tillægge dernæst ethvert Invaliditetstilfælde $\frac{1}{5}$ af den ved fuld Invaliditet betalbare Pengesum (6×450 Kr.). Berettigelsen til her at gaa ud fra »Skjolds« Erfaringer søger jeg i det tidligere nævnte Ord for at strække sig vidt ved Invaliditetsafgørelser, som dette Forsikringselskab har, omend det skal indrømmes, at ingen paa Forhaand kan vide, hvorledes Arbejderforsikringsraadet vil stille sig ved sine Invaliditetsafgørelser.

Hvad Dagpengene angaar, kan deres gennemsnitlige Størrelse næppe komme til at overskride Lovens Minimum, 3: 1 Kr. daglig, idet $\frac{3}{5}$ af den gennemsnitlige Dagløn (150 Øre) ikke naar dette Beløb; Dagpenge for et Tidsrum af 13 Uger kan derfor nok ansættes til c. 100 Kr. For at regne rigelig, gaar jeg endvidere ud fra, at der ved det for Landbruget forventede Antal Tilfælde af »Arbejdsudygtighed over 13 Uger« altid betales fulde Dagpenge og altid i fulde 13 Uger,

ligesom jeg undlader at tage Hensyn til Sandsynligheden af, at den tyske Statistik fører til at beregne Dagpenge 2 Gange for en Del af Invaliditetstilfældene (jfr. tidligere).

Regnestykket stiller sig nu saaledes:

32 Dødsfald à 1800 Kr. (4×450).....	57600 Kr.
429 Invalidider (hel og delvis) à 540 Kr. ($\frac{1}{5}$ af 6×450)	231660 —
429 Invalidider à 100 Kr. (Dagpenge i 13 Uger).....	42900 —
320 »Arbejdsudygtighed over 13 Uger« a 100 Kr. (Dagpenge i 13 Uger)	32000 —
47 Begravelser a 50 Kr.	2350 —
	<hr/>
	366510 Kr.

Paa Grundlag af den tyske Statistik faa vi altsaa 367,000 Kr. som Gennemsnit af vort Landbrugs sandsynlige aarlige Udgift, dersom Ulykkesforsikringslovens Ydelser blev gjort gældende for dets Medhjælpere.

Da nu engang Muligheden herfor foreligger, ville vi endvidere se, hvilket Resultat der fremkommer, naar vi som Grundlag for Beregningen af Udgiften benytte den Del af »Skjolds« Statistik, der specielt vedrører Landarbejdere. Materialet er imidlertid meget begrænset, idet det kun omfatter 1,298,954 forsikrede Arbejdsdage eller 4330 Forsikringsaar, hvilket atter kan omskrives til 4330 Personer, der have været forsikrede gennem et helt Arbejdsaar; der tør derfor ikke lægges synderlig Vægt paa Resultatet, idet Tilfældigheder have et altfor vidt Spillerum. Idet vi blot bemærke, at denne Del af »Skjolds« Statistik viser for hvert 1000 Personer (Forsikringsaar): 0,46 Dødsfald, 2,08 Invaliditetstilfælde og 1,15 Arbejdsudygtighed over 13 Uger, forbigaa vi ellers Detaillerne i Regnestykket og anføre

kun Enderesultatet. Dette bliver en aarlig Udgift for vort Landbrug af 516,000 Kr. Men selv om Materialet havde været stort nok til, at man turde akceptere det sidste Beløb, vilde der dog af andre Grunde opstaa Betæneligheder derved. Vi have nemlig i »Skjold« at gøre med Landarbejdere, som have arbejdet — og altsaa være udsat for Ulykkestilfælde — under hele Forsikringstiden, og som dernæst turde have været beskæftigede ved de mere farlige Sider af Landbrugsvirksomheden. De for dem fremkomne Kvotienter for Død, Invaliditet o. s. v. kunne derfor ikke, uden at give et for stort Resultat, overføres paa det samlede Antal af Landbrugsmedhjælpere, i hvilket Antal ikke alene er indbefattet en Del Personer, som ikke kunne antages at være beskæftigede — og altsaa udsat for Ulykkestilfælde — hele Arbejdsaaet igennem, men i hvilket navnlig er indbefattet en stor Mængde Personer (det kvindelige Tyende), hvis Gerning kun i saare ringe Grad udsætter dem for Ulykkestilfælde, i alt Fald for Ulykkestilfælde af nogen Betydning*).

Dersom man desuagtet skulde være bleven ængstelig ved Forskellen mellem de to Tal, og deri se en Opfordring til at forhøje det paa Grundlag af den tyske Statistik fremkomne Beløb, kan som Berøligelse anføres, at der paa den anden Side findes Grunde, som opfordre til at formindske Beløbet. En Del Virksomheder i Landbruget — og det af de farligere, f. Ex. den Fabrik-

*) De samme Indvendinger — men meget forstærkede — træde i Vejen for at overføre paa Landbruget Kvotienterne fra »Skjolds« samlede Statistik. De her forsikrede Personer have nemlig, som allerede omtalt, været beskæftigede ved Erhverv, der ere langt farligere end Landbruget som Helhed.

tilsynet underlagte Del af Landbrugets Maskinvirksomhed — er allerede inde under den nuværende Forsikringslov, og der burde saaledes, forsaavidt saadant havde ladet sig gøre, været set bort fra de herved betingede Ulykkestilfælde, naar man beregner Udgiften ved Lovens Udvidelse til Landbruget i sin Helhed. Skulde der være Tale om at forhøje Beløbet, maatte det vel snarere være af Hensyn til den Forøgelse af Udgiften, der i Tidens Løb kan ventes at fremkomme ved en Forøgelse af Landbrugets Medhjælpere; man vil erindre, at Beregningen af deres Antal hviler paa Folketællingen af 1890. Men da turde et Tillæg af 10 pCt. foreløbig fyldestgøre Forsigtighedshensynet. Paa den Maade vilde vi da faa 400,000 Kr. som Landbrugets sandsynlige aarlige Udgift. Anvender man Hartkornet som Maalestok, vilde dette jo være omkring 1 Kr. pr. Td. Htk.

Om nu dette Skøn kommer til at svare til Virkeligheden, beror i første Linje paa Ardejderforsikringsraadet. Ved sine Invaliditetsafgørelser har Raadet i sin Haand at kunne paavirke Udgiften væsenlig, baade til at blive lavere og højere end Overslaget.